

Strona statyczna czy strona oparta na CMS-ie?

Obecne czasy zdominowane są przez Internet, który ingeruje we wszystkie obszary naszego życia. Nie inaczej dzieje się to w przypadku prowadzenia własnej działalności gospodarczej. Jeśli chcemy wyjść z naszą ofertą do jak najszerszego grona klientów posiadanie własnej strony internetowej to absolutna konieczność. Jednakże strona ta potrzebna jest nie tylko po to, aby sprzedawać usługi czy towary. Witryna internetowa coraz częściej służy do dzielenia się swoimi pasjami i zainteresowaniami z innymi internautami. Widać to na przykładzie popularnych blogów. Jeśli więc rozpatrujemy postawienie własnej strony internetowej, podstawowe pytanie brzmi: czy potrzebujemy strony statycznej, czy strony dynamicznej opartej na Wordpressie?

Kiedy potrzebujemy statycznej strony internetowej?

Pojęcie strony statycznej wielu z nas kojarzy się z czasami, w których pierwsze strony internetowe zaczynały dopiero powstawać. Zbudowane są one na podstawie HTML i CSS, nie wymagają bazy danych ani serwera z dostępem do PHP. Strona statyczna zawiera pliki składające się z kodu, treści i zdjęć. Dlatego też, aby cokolwiek na niej zmienić, musimy posiadać choćby podstawową wiedzę na temat języków programowania. Obecnie strony te przeżywają swój mały renesans głównie dzięki szybkości ładowania się oraz łatwemu dostępowi do kodu źródłowego.

Strona statyczna to idealne rozwiązanie, jeśli potrzebujemy prostej strony-wizytówki z niewieloma podstronami lub strony typu one page. Strona ta ma za zadanie jedynie zaprezentować profil naszej firmy, opisać ofertę oraz zawierać podstawowe informacje kontaktowe. Z założenia treści na stronie statycznej nie będą często aktualizowane. Wynika to z faktu, że działalność firmy będącej jej właścicielem skupiała się będzie na funkcjonowaniu poza Internetem.

Czy strona dynamiczna oparta na CMS jest dla każdego?

Jeśli chodzi o strony dynamiczne, są one oparte na CMS-ie (Content Management System), czyli systemie zarządzania treścią. Jest to nic innego jak darmowe oprogramowanie, które służy do edytowania i publikowania treści bez wiedzy na temat programowania. Strony na CMS-ie generowane są na podstawie skryptu, który wymaga bazy danych i języka PHP. Z kolei sama edycja plików nie jest już tak łatwa, jak w przypadku stron statycznych. Możemy wyróżnić kilka rodzajów CMS-ów, jednak obecnie najbardziej popularnymi są Drupal, Joomla oraz Wordpress. O ile dla laika pierwsze dwa CMS-y są całkowicie obce, to chyba nie ma osoby, która nie słyszałaby o Wordpressie.

Według danych już około 30% stron na świecie oraz ponad 70% stron w Polsce zbudowano właśnie w systemie Wordpress. Swoją popularność zyskał on nie bez przyczyny. Po pierwsze, jest to oprogramowanie darmowe, po drugie jest niezwykle proste w obsłudze. Za pomocą kilku kliknięć możemy wybrać spośród setek tysięcy dostępnych motywów i szablonów, a następnie modyfikować go dzięki przyjaznemu interfejsowi. Wiele elementów na stronie wykonanej na Wordpressie modyfikujemy metodą drop and down. Natomiast dodawanie treści odbywa się w edytorze do złudzenia przypominającym zwykły edytor tekstu. Dodatkowo swój motyw możemy wyposażyć w wiele funkcjonalności za pomocą pluginów (wtyczek).

Strona dynamiczna oparta na Wordpressie przyda nam się w momencie, gdy chcemy założyć własnego bloga. Bowiem w początkowym założeniu oprogramowanie to powstało właśnie, jako platforma blogowa. Strony na Wordpressie polecane są w szczególności tym, którzy dopiero rozpoczynają własną działalność. Dzięki temu CMS-owi w krótkim czasie będą mogli rozbudować witrynę o dodatkowe zakładki lub wprowadzać do niej wciąż nowe treści i zdjęcia. Jest to również idealne rozwiązanie dla wszystkich tych, którzy chcą prowadzić własny sklep internetowy. Dzięki

potężnej wtyczce WooCommerce uzyskamy dostęp do wielu funkcjonalności typowych dla sklepów internetowych. Zaś dodawanie opisów i zdjęć do poszczególnych kategorii produktów będzie dla nas banalnie proste.

Zarówno strona statyczna oparta na HTML, jak i strona dynamiczna ze wbudowanym systemem CMS ma swoje zalety i wady. To od nas zależy, którą z nich wybierzemy. Dlatego warto bliżej zapoznać się z zasadami funkcjonowania każdej z nich oraz dostosować jej możliwości do naszych potrzeb i oczekiwań.

Jak przyspieszyć stronę internetową opartą na WordPressie?

WordPress, jako oprogramowanie open source oraz fakt, że jest on na tyle intuicyjny i łatwy w obsłudze nawet dla osób, które wcześniej z tworzeniem stron nie miały wiele wspólnego, sprawiło, że jest on najbardziej popularnym CMS-em na świecie. Z drugiej strony wielu użytkowników tego CMS-u narzeka, że ich witryna bardzo wolno się ładuje. Odstrasza to nie tylko potencjalnych użytkowników naszej strony, którzy zniecierpliwieni przechodzą do konkurencyjnej witryny, zanim nasza zdąży się w pełni załadować. Tracimy również swoją wysoką pozycję w wyszukiwarce, ponieważ Google stale wspiera w pozycjonowaniu tylko szybkie witryny. Wiele osób, które korzystają z WordPressa, nie zdają sobie sprawy z tego, że jako sam skrypt działa on naprawdę rewelacyjnie. Źródłem powolnego ładowania się skryptu jest najczęściej ogół naszych działań lub ich brak już po instalacji WordPressa.

Na szczęście nie musimy sami główkować, co zrobić, aby przyspieszyć naszą witrynę. W tym celu najlepiej użyć darmowych narzędzi do testowania prędkości strony typu Page Speed Insight, GTmatrix lub Pingdom Test Tool. Wystarczy tylko wpisać w odpowiednie pole adres naszej strony, a narzędzia te wskażą wszystkie mankamenty, które powinniśmy naprawić, aby uzyskać wyższą notę za szybkość.

Korzystajmy z szybkiego i sprawdzonego serwera

Aby postawić stronę na WordPressie, w pierwszej kolejności musimy znaleźć dobrego dostawcę hostingowego z dobrymi parametrami serwera. Nie warto wybierać najtańszego dostawcy, gdyż z perspektywy czasu może nam się to nie opłacić, a nawet przynieść odwrotny efekt od zamierzonego. Tutaj najlepiej poprosić znajomych, poczytać na forach lub samemu prześledzić ofertę dostępnych na rynku dostawców hostingu. Warto też wykorzystać darmowy okres próbny na wybranym hostingu, który z reguły wynosi dwa tygodnie i sprawdzić jak nasza strona się zachowuje.

Wybierajmy motyw dostosowany do naszych potrzeb

Szukając gotowego motywu na naszą stronę, możemy wybierać spośród setek tysięcy darmowych motywów, które są tak naprawdę podstawą szaty graficznej naszej przyszłej witryny. Pamiętajmy jednak, że twórcy motywów pokazują nam wersje demo ze wszystkimi jej możliwościami, tylko po to, by zachęcić nas do kupna wersji płatnej. W wersji darmowej z reguły okazuje się, że korzystamy jedynie z nielicznych dostępnych funkcjonalności, podczas gdy reszta jest nieaktywna i tylko opóźnia wczytywanie się naszej witryny. Z kolei, jeśli zdecydujemy się na prostą stronę wizytówkę, nie potrzebujemy motywu, który w personalizacji posiada kilkanaście dodatkowych sekcji i ustawień, z których nigdy nie będziemy korzystać.

Brak aktualizacji i zbyt duża ilość wtyczek

Bardzo ważną kwestią, jeśli chodzi o szybkość ładowanie się naszej strony postawionej na WordPressie, jest korzystanie nie tylko z jego aktualnej wersji, ale również aktualizacja samych wtyczek, z których korzystamy. Niemal codziennie wychodzą przeróżne nowe aktualizacje pluginów, które niwelują poprzednie ich mankamenty. Dodatkowo mogą one nawet wpłynąć na szybkość działania naszej strony, dlatego tak ważna jest ich regularna aktualizacja. Z drugiej strony pamiętajmy, aby nie przesadzać z ilością pluginów, które rozszerzają możliwości naszej witryny - każda wtyczka to dla niej mniejsze bądź większe obciążenie. Pamiętajmy, zatem, żeby instalować tylko te wtyczki, których naprawdę potrzebujemy, resztę zaś wyłączać, a nawet usuwać.

Optymalizujemy zdjęcia

Jeśli nasza witryna bazuje na pięknych, wyrazistych zdjęciach i zamieszczamy ich stosunkowo dużo, mają one znaczący wpływ na prędkość ładowania się naszej witryny. Automatyczny proces optymalizacji wszystkich zdjęć na witrynie możemy przeprowadzić instalując jedną z wielu dostępnych darmowych wtyczek. Jednakże najlepszą praktyką jest dbanie o odpowiedni rozmiar zdjęć jeszcze przed ich zamieszczeniem. Nie potrzebujemy przecież zdjęcia w rozmiarze 1000, 2000 czy nawet 3000 pikseli w miejscu, gdzie i tak zostanie ono wyświetlone w rozmiarze np. 600 × 600 pikseli.

Usuwanie zbędne treści na stronie

Wszystkie elementy, które znajdują się na stronie, ale nie są używane, również wpływają na wolniejsze ładowanie się strony. Przyjrzyjmy się, zatem tym widgetom i sekcjom, a także szkicom poszczególnych podstron, z których nie korzystamy, a zajmują one tylko zbędne miejsce. Dotyczy to również wszelkich szkiców wpisów, ich różnych wersji czy komentarzy, których nie zaakceptowaliśmy.

Stosujemy cache

Bardzo przydatnym narzędziem, które znacząco przyspieszy szybkość ładowania się naszej strony na urządzeniu użytkownika jest stosowanie pluginu do czyszczenia pamięci podręcznej. Pamięć cache służy do zapisu niektórych danych strony na urządzeniu użytkownika, dzięki czemu, jeśli po raz kolejny odwiedzi on naszą witrynę, serwer nie musi już pobierać wszystkich plików strony.

Minifikujemy kod i łączmy nasze pliki

Są to dwa zabiegi, które jeśli uda nam się zastosować znacznie poprawią szybkość naszej strony. Minifikacja kodu polega na pozbyciu się wszelkich komentarzy i tzw. białych znaków np. z plików CSS lub Java Script i jego zapisie w jednej linijce, co zmniejsza wagę plików. Natomiast łączenie plików w jeden służy ograniczeniu wysyłania żądań do serwera do jednego zapytania zamiast wielu zapytań odnośnie różnych plików. Najprościej i najwygodniej dla użytkowników, którzy średnio się na tym znają, jest znalezienie odpowiedniej darmowej wtyczki. Warto jednak uważnie czytać treść zadań, które chcemy wykonać, aby nie spowodować zbędnych komplikacji.

Powyższe zabiegi to oczywiście nie wszystkie czynności, które możemy przeprowadzić, aby zwiększyć szybkość ładowania się naszej strony. Są one jednak podstawą dla tych, którzy nie posiadają większej wiedzy programistycznej, a chcą dostosować swoją witrynę do wymogów Google. Jeśli samodzielnie chcemy zarządzać naszą witryną, warto poczytać o tym w Internecie i bliżej zapoznać się z rozległym tematem dotyczącym jej optymalizacji.

Wordpress

Wordpress to platforma służąca do prostego i szybkiego stawiania stron oraz sklepów internetowych. Jest to najpopularniejszy CMS, czyli system zarządzania treścią, który niepodważalnie króluje na rynku witryn internetowych. Jego udział na rynku światowym wynosi nieco ponad 30% (wśród witryn bazujących na CMS wynosi 60%), zaś na rynku Polskim - 70%. Content Management System służy przede wszystkim do publikacji treści na witrynie z użyciem intuicyjnego i prostego panelu bez wnikania w jej kod.

Wordpress i jego niestłabnąca popularność

Wordpress powstał w 2003 r., jako darmowa platforma do tworzenia blogów. Jednak jego twórcy szybko dostrzegli drzemiące w nim możliwości i dziś można za jego pomocą tworzyć rozbudowane strony i sklepy internetowe. Platforma jest na tyle prosta i intuicyjna, że nie wymaga wiedzy programistycznej, aby móc ją obsługiwać w przeciwieństwie do innych CMS-ów - Joomla i Drupala. Dodatkowo oparta jest o otwarty (darmowy) kod źródłowy, co znacznie zmniejsza koszty postawienia strony w oparciu o ten CMS. Nie trzeba, zatem tworzyć strony „od zera” lub dedykowanych, autorskich CMS-ów – w wielu przypadkach są to rozwiązania o wiele lepsze, jednak wydłużają czas pracy i wymagają większych nakładów finansowych. Dostępność wielu bezpłatnych motywów, szablonów i wtyczek, sprawia, że użytkownik może dostosować wygląd witryny do swoich potrzeb, choć możliwości te są znacznie ograniczone w wersji bezpłatnej. O wiele więcej elastyczności zapewniają płatne motywy i wtyczki, które przy odpowiednim zarządzaniu nimi i wiedzy pozwalają osiągać naprawdę satysfakcjonujące efekty pod względem wizualnym i funkcjonalnym.

Wordpress, jako system open source jest stale aktualizowany a wszelkie pojawiające się w nim błędy są niemal natychmiast naprawiane. Zwiększa to poziom jego bezpieczeństwa, zaś odpowiednia ochrona platformy oraz regularnie przeprowadzane aktualizacje wszelkich motywów i dodatków skutecznie minimalizują ataki hakerów.

CMS

CMS (Content Management System), czyli system zarządzania treścią to oprogramowanie, które umożliwia łatwe tworzenie dynamicznych witryn internetowych oraz zarządzanie ich zawartością bez znajomości praktycznej wiedzy programistycznej. Intuicyjny panel administrowania umożliwia szybką nawigację po witrynie internetowej, publikowanie wpisów, zarządzanie strukturą strony, dodawanie grafik, modyfikację wyglądu, przypisywaniem uprawnień użytkownikom itp.

CMS – darmowy i dedykowany

Istnieją dwa podstawowe rodzaje CMS-ów, z których każdy posiada swoje zalety i wady. **CMS** oparty na otwartym kodzie (open source) oznacza, że można pobrać go darmowo bez żadnych opłat. Jest to rozwiązanie szybsze i tańsze, a intuicyjny panel pozwala, w krótkim czasie zapoznać się z jego funkcjonowaniem. Jest to jednak oprogramowanie otwarte, dlatego też jest bardziej podatne na ataki hakerów. Posiada wiele bezpłatnych dodatków, które znacznie rozszerzają jego możliwości. Jeśli jednak zależy nam na lepszym dostosowaniu witryny do konkretnych potrzeb należy w wykupić płatne wtyczki. Do najpopularniejszych CMS-ów typu open source należą: Wordpress, Joomla, Drupal, TYPO3 czy Expression Engine.

Z kolei **CMS** dedykowany powstaje na specjalne żądanie danej firmy przez firmę z branży IT. Jego kod przeznaczony jest jedynie dla klienta, co oznacza duże bezpieczeństwo takiej witryny. Jego

podstawową zaletą jest całkowite dostosowanie go do indywidualnych potrzeb konkretnej marki. Ten rodzaj CMS-ów zbudowany jest na podstawie HTML i CSS, nie wymagają bazy danych ani serwera z dostępem do PHP, zaś sam produkt jest niepowtarzalny. Jego wadą jest zdecydowanie wyższy koszt budowy, ponieważ z reguły tworzony jest od podstaw przez zespół specjalistów, a ponieważ jest całkowicie wyjątkowy i autorski wymaga stałej współpracy z agencją, która go stworzyła.

AWS Lambda

AWS Lambda jest usługą obliczeniową udostępnioną przez największego usługodawcę serverless - Amazon Web Services - w 2014 roku. Pozwala ona na dowolne zarządzanie nowoczesnymi aplikacjami dostępnymi na wszystkich urządzeniach bez konieczności konfiguracji serwerów i czasochłonnych prac administracyjnych.

AWS Lambda – usługa obliczeniowa dla nowoczesnych aplikacji webowych

Podstawową zaletą korzystania z tej usługi obliczeniowej niezaprzeczalnie jest prostota jej użycia i automatyzacja wielu zadań. Umożliwia ona wykonywanie kodu aplikacji bez jakiegokolwiek ustawień dotyczących parametrów mocy obliczeniowej. **AWS Lambda** samodzielnie i automatycznie skaluje aplikację w oparciu o jej konkretne wymagania. Co więcej, zasoby są uruchamiane przez jej kod, gdy wywoływane są określone zdarzenia, natomiast, gdy te są wyłączane, usługa z nich nie korzysta. Oznacza to znaczne oszczędności w trakcie budowy aplikacji, ponieważ płaci się jedynie za rzeczywiście wykorzystane zasoby.

Sterowany model zarządzania i wielopoziomowa automatyzacja zadań sprawia, że usługa obliczeniowa Amazon jest niezwykle elastyczna w pracy programistów korzystających z Java, Node.js, C#, Ryby czy Python. **AWS Lambda** nie wymaga stałej kontroli procesorów i dysków ani konfiguracji adresów IP oraz samodzielnie wyzwała zaplanowane wcześniej czynności związane z przesyłaniem danych pomiędzy określonymi magazynami danych. Dlatego też z jej dobrodziejstw zaczyna korzystać coraz więcej firm z branży IT z całego świata.

Google AdWords Express

Google AdWords Express to rozwiązanie, które zostało upublicznione w 2011 roku, jako potrzeba maksymalnego uproszczenia prowadzonych w Internecie kampanii reklamowych. Zasadniczą różnicą pomiędzy pełną jego wersją a wersją uproszczoną jest maksymalna automatyzacja procesów związanych z konfiguracją i ustawieniami konta. Warto przy tym zauważyć, że okrojenie wielu funkcjonalności ma odzwierciedlenie w nieco mniejszych możliwościach tego narzędzia, co w efekcie może przynosić znaczne różnice w końcowych efektach kampanii reklamowych.

Google AdWords Express – dla kogo?

Pełna wersja Google AdWords posiada całe mnóstwo możliwości i funkcjonalności, do którymi zarządzania potrzeba sporej wiedzy i nierzadko zatrudnienia dodatkowego specjalisty w tej dziedzinie. Nie każda firma może sobie na to pozwolić, zwłaszcza, jeśli mowa o mniejszych firmach działających na lokalnym rynku. **Google AdWords Express** przeznaczony jest właśnie dla małych i średnich przedsiębiorstw nastawionych w dużej mierze na sprzedaż stacjonarną. Są to, więc firmy,

które dopiero rozpoczynają sprzedaż internetową i które chcą poprawić swoje zyski bez konkretnej znajomości w branży e-marketingu.

Nie oznacza to, że narzędzie to jest gorsze od wersji pełnej. Wręcz przeciwnie - pozwala oszczędzić nie tylko pieniądze, ale i czas, dzięki uproszczonemu panelowi do nawigacji i automatyzacji wielu zadań. Ta automatyzacja pozwala m.in. na optymalne rozmieszczenie reklam w zależności od charakterystyki biznesu i regionu, w którym ów działa. **Google AdWords Express** stara się dopasować przekaz reklamowy do określonej grupy docelowej. Oznacza to, że sortuje wyniki z uwzględnieniem geolokalizacji oraz niszy danej działalności, przez co znacznie poprawia wyniki związane z konwersją tych reklam.

Figma, Sketch, Adobe XD - porównanie najlepszych narzędzi do projektowania interfejsu użytkownika

Jeszcze kilka lat temu, rozpoczynając pracę wdrażania strony, Web Developerzy otrzymywali projekt poszczególnych widoków witryny przygotowane w Adobe Photoshop wraz z objaśnieniem Web Designera. Było to najlepsze rozwiązanie, ponieważ w przypadku zmian od klienta nawet ekstremalna poprawa makiet była szybsza niż wprowadzanie ich w napisanym wcześniej kodzie. Od niedawna projektowanie nowoczesnych interfejsów użytkownika odbywa się za pomocą równie nowoczesnych narzędzi, jakimi są **Figma**, Sketch oraz Adobe XD. Pozwalają one tworzyć makiety, które są w pełni responsywne oraz dodatkowo samodzielnie generują kod CSS. Ich ogromną zaletą jest interaktywność projektowanych za ich pomocą widoków – po naciśnięciu w przycisku lub nawigację odbywa się konkretna akcja, którą uniemożliwiała praca z Photoshopem. Narzędzia te są wyposażone w gotowe szablony i wtyczki, które ułatwiają projektowanie oraz umożliwiają eksport i import zdjęć, a także grafik wektorowych. Przede wszystkim oprogramowania te mają znacznie mniejszy rozmiar (ze względu na zawarcie w nim najczęściej wykorzystywanych funkcjonalności), co nie prowadzi do tak dużych obciążeń, jak w przypadku Photoshopa, który posiada olbrzymie, choć zwykle niewykorzystywane możliwości. W tym artykule porównamy narzędzia **Figma** z pozostałymi dwoma narzędziami oraz poznamy ich wady i zalety.

Sketch

Sketch ujrzał światło dzienne - jako pierwsze tego typu narzędzie - już w 2010 r. i wywołał fale radości w świecie Web Designerów i Developerów. Jako najstarszy posiada sporą społeczność oraz mnóstwo rozszerzeń i dodatków zarówno dla początkujących, jak i doświadczonych użytkowników, dlatego też zyskał niewielką przewagę nad późniejszymi produktami innych firm. Do jego zalet należą:

- układy responsywne;
- udostępnianie makiet za pomocą Sketch Cloud;
- tworzenie widoków na podstawie wcześniej przygotowanych szablonów;
- mnóstwo dodatków i możliwość korzystania z bibliotek zasobów postaci symboli, tekstów, obrazów, stylów.

Podstawową wadą tego narzędzia jest możliwość jego instalacji wyłącznie na systemach macOS.

Adobe XD

Adobe XD to z kolei najnowsze narzędzie, które wyszło ze stajni Adobe w 2017 r. Ponieważ należy do całej rodziny produktów, Adobe doskonale z nimi współpracuje, a zatem np. po edycji zdjęcia otwartego w Photoshop bezpośrednio z XD przeprowadzone w nim zmiany zostaną automatycznie wprowadzone do projektu makiety we wszystkich widokach, które to zdjęcie zawierają. Do jego zalet należą:

- historia zawierająca poprzednie wersje projektu;
- tworzenie i powielanie szablonów, stylów i komponentów;
- możliwość podłączenia do narzędzia aplikacji, która umożliwi oglądanie projektu na urządzeniach rzeczywistych;
- wspomaganie przez Creative Cloud;
- pisanie komentarzy do klientów i współpracowników.

Narzędzie to umożliwia pracę w systemie Windows i macOS, jednak nie znajduje zastosowania w systemach Linux.

Figma

Figma została wydana w 2016 roku i jej cechą charakterystyczną jest fakt, że działa w oparciu o przeglądarkę internetową. Posiada bardzo uproszczony interfejs użytkownika, a jednocześnie mnóstwo funkcjonalności. Dodatkowo automatycznie aktualizuje i zapisuje wersje, dlatego generując link do projektu zarówno współpracownicy, jak i klienci mogą oglądać widoki w czasie rzeczywistym. Do jej zalet należą:

- działanie w oparciu o chmurę;
- umożliwianie pracy wielu współpracowników oraz przydzielenie im odpowiednich uprawnień w zależności od rodzaju użytkownika;
- możliwość tworzenia animacji;
- zapewnia responsywność projektu i budowanie łatwo powielanych szablonów, stylów i komponentów;
- umożliwianie tworzenia własnych wtyczek do całej biblioteki wtyczek już istniejących.

Figma jest doskonałym rozwiązaniem dla użytkowników macOS, Windows i Linux.

Wszystkie narzędzia do projektowania interfejsów użytkownika znacznie przyspieszają i ułatwiają pracę Web Designerom i Web Developerom. Ich niepodważalną zaletą jest możliwość dodawania interakcji na każdym etapie prac oraz ich testowanie, co z kolei wspomaga projektowanie UX, a zatem osiągnięcie jak najlepszych wyników końcowych strony internetowej lub aplikacji mobilnej.

Bezpieczeństwo strony internetowej – jak o nie zadbać?

Żaden CMS, baza danych, hosting czy skrypty nie są w 100% odporne na ataki hakerów. Można jednak starać się ochronić swoją stronę przed atakami niepożądanych osób. Jest to o tyle istotne, że w razie ataku nasze dane lub dane naszych klientów mogą posłużyć osobom niepowołanym do kolejnych ataków na strony czy konta bankowe właśnie za pomocą tych danych. Skrypty hakerów mogą też spowodować niepożądane działanie naszej strony (przekierowywać na strony o treści

pornograficznej, wysyłać spamy) lub zawiesić działanie naszej strony, co wiąże się z utratą klientów i barkiem płynności finansowej naszej formy.

Korzystaj ze sprawdzonego hostingu

Na pytanie, jaki hosting wybrać nie ma konkretnej odpowiedzi. Jeżeli nie mamy większej wiedzy, czym jest hosting i do czego służy, warto przeprowadzić rekonesans w sieci i zwyczajnie porównać oferty oraz opinie użytkowników różnych kont hostingowych. Hosting, najprościej ujmując, jest miejscem na serwerze, na którym ulokowana jest nasza strona. Tam można zarządzać jej plikami i danymi. Wyróżniamy cztery rodzaje hostingów: współdzielony, dedykowany, VPS oraz hosting w chmurze.

Najlepszym wyborem dla średnich i małych firm oraz blogów jest wybór serwera współdzielonego. Hosting ten posiada przyjazny i łatwy w użyciu panel klienta i co bardzo ważne nie wymaga specjalistycznej wiedzy i doświadczenia w administrowaniu. Z jego poziomu możemy zainstalować WordPressa, założyć konto pocztowe, podpiąć certyfikaty bezpieczeństwa itp. Jak sama nazwa mówi, hosting współdzielony polega na dzieleniu pewnej wydzielonej przestrzeni serwera z innymi użytkownikami. Nie mamy przy tym pełnego dostępu do zarządzania serwerem, ale jest to zdecydowany plus, bo zajmuje się tym firma hostingowa, a mianowicie administratorzy serwera, którzy są specjalistami w swojej dziedzinie.

Podsumowując, nie potrzebujemy specjalistycznej wiedzy do zarządzania swoją stroną z pozycji intuicyjnego panelu i płacimy stosunkowo niewielkie pieniądze. Do minusów należy fakt, że jeśli w tym samym czasie kilku użytkowników jednego serwera współdzielonego uruchamia znajdujące się na nim witryny, mogą one znacznie zmniejszyć prędkość ładowania się. Zwróćmy też uwagę na szybkość działania pomocy technicznej w przypadku jakichkolwiek problemów z funkcjonowaniem strony.

Jak ochronić dane na naszej witrynie?

Zapewne zdarzyło Ci się nie raz wejść na stronę internetową, na której powitał Cię komunikat ostrzegający przed niebezpieczeństwem korzystania z danej witryny, a u góry mogłeś dostrzec symbol czerwonej kłódki. Dzieje się z tak za sprawą zmian w sposobie szyfrowania danych. Certyfikat bezpieczeństwa SSL to nic innego jak protokół sieciowy używany do bezpiecznych połączeń internetowych, dzięki którym bez obaw można dokonywać płatności elektronicznych lub zbierać dane o użytkownikach odwiedzających nasz serwis. Aby transmisja danych nie odbywała się otwartym tekstem, który jest łatwym celem dla hakerów, potrzebne jest zainstalowanie certyfikatu bezpieczeństwa SSL dla każdej z posiadanych domen. Strona, na której w pasku przeglądarki widnieje zielona kłódka, mówi nam o tym, że poufne dane nasze i naszych klientów są odpowiednio chronione. To znacznie podwyższa wiarygodność i prestiż firmy, a użytkownikom naszej witryny daje realne poczucie bezpieczeństwa.

Każdy posiadacz strony internetowej, aby spać spokojnie, powinien również zadbać o regularne tworzenie kopii zapasowej swojej strony. Jest to kopia wszystkich plików i baz danych, które budują każdą witrynę internetową. O wykonywanie tych kopii może, lecz nie musi zadbać nasz hostingodawca, dlatego przed zakupem hostingu warto dowiedzieć się, czy taka usługa wchodzi w skład pakietu oraz jak często jest wykonywana. W innym wypadku musimy sami zadbać o regularne ręczne wykonywanie kopii zapasowych lub proces ten zautomatyzować za pomocą odpowiednich wtyczek dostępnych na WordPressie. Niezwykle ważne jest, aby kopie te przechowywać w bezpiecznym np. na dysku zewnętrznym. Dzięki temu w przypadku jakichkolwiek awarii lub przerwy w dostawie serwera, kopie tą będziemy mogli bezpiecznie przechować a stronę odzyskać.

Wszystkie powyższe sposoby zabezpieczania naszej strony opartej na WordPressie warto uzupełnić o regularne aktualizacje wszystkich wtyczek, motywów jak i samego WordPressa. Tylko dzięki takim środkom zapobiegawczym zmniejszymy ryzyko ataku hakerów na naszą witrynę, a sobie zaoszczędzimy niepotrzebny stres i problemów z nimi związanych.

React, Vue, Angular - omówienie najpopularniejszych front-endowych frameworków JavaScript

Programowanie stron internetowych i aplikacji webowych zawsze rozpoczyna się od wyboru technologii, w oparciu o którą powstanie projekt. JavaScript wciąż stanowi najpopularniejszy język do stosowania po stronie serwera i po stronie klienta, z którego chętnie korzystają front-end developerzy na całym świecie. Dzieje się tak ze względu na niski próg jego wejścia, możliwość projektowania elastycznych interfejsów, dodawania wielu ciekawych funkcjonalności czy możliwość edycji projektów czasie rzeczywistym. JavaScript doczekał się również wielu bibliotek, które znacznie rozszerzają jego możliwości i ułatwiają pracę nad projektami. Zarówno początkujący, jak i doświadczony programista przed przystąpieniem do pracy musi podjąć decyzję, który framework będzie dla niego najlepszy. Ze względu na potrzeby projektu warto zaznajomić się z zaletami i wadami trzech najpopularniejszych bibliotek JavaScript: Angular, React i Vue. Czym różnią się te frameworki oraz jakie są ich zalety i wady?

Angular

Angular, oparty o TypeScript, powstał w 2010 r. w siedzibie Google i od tej pory jest przez niego nieustannie rozwijany i wspierany. Umożliwia niezwykle wydajne renderowanie projektów, ponieważ działa w przeglądarce i na bazie HTML, dlatego nie wymaga wysyłania zapytań do serwera. Dodatkowo posiada rozbudowane narzędzia do routingu oraz umożliwia łatwe zarządzanie walidacją formularzy.

Zalety:

- szybkość

Angular został wyposażony w zestaw szablonów własnych i komponentów, które umożliwiają budowanie rozmaitych projektów, od prostych witryn do rozbudowanych i skomplikowanych aplikacji webowych, które wpływają na szybkość ich re-renderowania.

- samowystarczalność

Angular posiada rozbudowane zestawy narzędzi, które są całkowicie samowystarczalne nawet w najbardziej złożonych projektach, dzięki czemu nie trzeba szukać rozwiązań odnośnie np. routingu poza frameworkiem

- wysoki standard kodu

Biblioteka pozwala pisać kod najwyższej jakości, dlatego też najczęściej wybierana jest dla projektów typu enterprise, gdzie liczy się duża skalowalność, wysoki stopień bezpieczeństwa i sprawdzona, modułowa struktura.

Wady:

- najwyższy próg wejścia

Angular należy do bibliotek przeznaczonych dla doświadczonych programistów, którzy nie tylko doskonale znają Java Script, ale i Type Script, który znacznie rozszerza jego możliwości.

- wydajność

W miarę rozbudowy aplikacji znacznie spada wydajność projektu zbudowanego w Angular, przez co pojawiają się poważne problemy z szybkością jego ładowania się.

React.js

React.js, jako oprogramowanie open source ujrzał światło dzienne w 2013 r. za sprawą Facebooka. Powstało z myślą o tworzeniu nowoczesnych interfejsów aplikacji graficznych za pomocą komponentów, które niezwykle usprawniają pracę nad budową projektu, a dzięki wysokiej wydajności sprawdzają się w aplikacjach o dużym natężeniu ruchu.

Zalety:

- średni próg wejścia

Wystarczy znajomość Java Script na poziomie średniozaawansowanym, aby w krótkim czasie móc przystąpić do pracy nad projektami w oparciu o React.

- stabilność

Jest dojrzałym frameworkiem, który zapewnia wysoką efektywność działania. Dodatkowo skupia jedną z największych społeczności, co przekłada się na szybką pomoc w rozwiązywaniu problemów.

- deklaratywny kod

Raz stworzony kod można używać wielokrotnie bez żadnych problemów, także pomiędzy różnymi aplikacjami.

Wady:

- elastyczność

React jest stale rozbudowany, co może okazać się problemem dla programistów, którzy nie przywykli do nieustannej aktualizacji swojej wiedzy. Mnogość wprowadzanych zmian i niezwykła elastyczność może przytłoczyć mniej doświadczonego front developera.

- skomplikowanie

Choć sam React jest stosunkowo łatwy do opanowania, problem pojawia się w momencie, kiedy trzeba użyć JSX, co może być niemałym wyzwaniem dla początkujących programistów.

- Pozycjonowanie

React bardzo pozytywnie wpływa na szybkość działania witryny, jednak algorytmy Google mogą trafić na problem z poprawnym odczytaniem dynamiki strony.

Vue.js

Vue.js to najmłodszy framework Java Script. Został stworzony w 2016 r. przez byłego pracownika Google. To, co wyróżnia go najbardziej to połączenie niektórych możliwości Angular i React oraz niezwykła prostota w tworzeniu nowoczesnych witryn internetowych i aplikacji webowych.

Zalety:

- szybkość i wydajność

To podstawowe zalety Vue, które przesądzą o jego wyborze w przypadku projektów zarówno single-page, jak i multi-page, dla których liczy się niezwykła szybkość ładowania.

- najniższy próg wejścia

Framework posiada wiele intuicyjnych funkcji, dzięki którym możliwe jest tworzenie ciekawych projektów nawet przez początkujących programistów, którzy nie posiadają tak specjalistycznej wiedzy, jak w przypadku Angular.

- elastyczność

To najbardziej elastyczny i stosunkowo bezproblemowy framework, który oparty jest na prostych komponentach i szablonach. Zakłada jednokierunkowy przepływ danych w dół, posiada czytelny kod i oferuje wiele ciekawych funkcjonalności.

Wady:

- brak wsparcia

Za Vue nie stoi żadna duża korporacja, dlatego często budzi obawy wśród programistów, którzy nie chcą porzucać swoich przyzwyczajeń i zaczynać pracy z czymś nowym i nieznanym. Warto jednak dodać, że tendencja ta odwraca się i framework ten jest coraz bardziej doceniany.

- elastyczność

Choć z jednej strony jest to olbrzymia zaleta, to z drugiej mnogość wyboru komponentów może sprawić sporo problemów trakcie implementacji dużego projektu, nad którym pracuje wiele programistów, z których każdy stosuje odmienne praktyki pracy.

Podsumowanie

Odpowiedź na pytanie, który framework Java Script wybrać: Angular, React czy Vue, nie jest prosta i jednoznaczna. Przede wszystkim warto skupić się na gruntownej nauce JS – jego doskonała znajomość ułatwi pracę z każdym frameworkiem i wyeliminuje wiele potencjalnych trudności. Dopiero wtedy należy ustalić, jakie są nasze oczekiwania i potrzeby, i które z nich oferuje

każda z technologii tak, aby móc je maksymalnie dostosować do wymagań każdego projektu. Tylko wtedy można osiągnąć zadowalające efekty oraz satysfakcję z własnego programowania.

Jakie są najczęstsze pułapki „tanich” stron internetowych?

Pisaliśmy już nie raz, że do prowadzenia jakiegokolwiek biznesu w XXI posiadanie firmowej strony internetowej to absolutna konieczność. Tylko w ten sposób mamy szansę dotrzeć do szerokiego grona potencjalnych klientów. Jednakże cyber konkurencja jest niezwykle silna, dlatego nie wystarczy nam już jakakolwiek strona, tak jak odbywało się to jeszcze kilkanaście lat temu. Sama ciekawa grafika na nic się zda, jeśli potencjalny odbiorca będzie miał problemy z poruszaniem się po naszej stronie, lub - co gorsza - strona będzie długo się ładowała lub nie wyświetli się wcale. Budowa dobrych stron internetowych wymaga dogłębnej wiedzy z wielu dziedzin i jest czasochłonna, dlatego jeśli znajdziemy w Internecie ofertę „tanie i szybkie strony internetowe”, od razu powinna się nam zaświecić lampka ostrzegawcza. Oto kilka pułapek, na które możemy natrafić, wybierając ofertę tanich stron internetowych.

Templaty

Przede wszystkim powinniśmy zdawać sobie sprawę z faktu, że nie da zbudować się estetycznej, nowoczesnej i funkcjonalnej strony dosłownie w kilka dni. Jeśli, szukając firmy, natrafimy na słynne już sformułowanie „strony internetowe szyte na miarę szybko i tanio”, możemy mieć, zatem pewność, że strony te korzystają z płatnych motywów i szablonów. Możemy być równie pewni, że po Internecie krąży mnóstwo stron opartych właśnie o takie gotowce, a jedyne, co je odróżnia to treść i zdjęcia. Strony te tworzone są przez studentów, którzy chcą sobie dorobić lub przez wyrachowanych wyrobniaków, którzy żerują na cudzej niewiedzy. Oferują one niskie ceny stron tworzonych nawet w jeden dzień roboczy, które ostatecznie niewiele pomogą w e-marketingu naszej firmy. Oczywiście nie mamy nic przeciwko z korzystania z darmowych i płatnych motywów, jeśli korzysta się z nich umiejętnie, a klient jest o tym poinformowany i ma świadomość ograniczeń takiego rozwiązania oraz późniejszych kosztów związanych z udoskonalaniem swojej witryny. Natomiast dobra strona internetowa to strona budowana prawie od zera przez grupę programistów, grafików specjalistów od SEO i e-marketingu, a taka niestety kosztuje.

Pozycjonowanie i optymalizacja

Sukces naszej firmy zależy od pozycji jej strony firmowej w naturalnych wynikach wyszukiwania. Na wysoką pozycję naszej witryny w Google składa się szereg czynników: odpowiednie znaczniki tytułów i podtytułów, poprawne adresy URL, kompresja grafik, minifikacja i optymalizacja kodu czy choćby responsywność, czyli poprawne wyświetlanie się strony na urządzeniach o różnej rozdzielczości i wiele, wiele innych. Oczywiście strona zadziała i bez nich, ale nie liczymy, że przyniesie jakąkolwiek korzyść naszej firmie. Są to, bowiem czynności, które wymagają nie tylko odpowiedniej wiedzy, ale i czasu, a firmy zajmujące się masowym projektowaniem tanich i szybkich stron internetowych oddają klientom strony, nad którymi prace te nie były wcale przeprowadzane.

Autorskie CMS-y

To, że firma zaproponuje nam budowę taniej strony internetowej, w dodatku szytej „na miarę” w ich autorskim systemie zarządzania treścią (CMS), z pewnością okaże się dla nas zgubne. Jeśli w przyszłości okaże się, że będziemy potrzebować dodatkowych rozwiązań i funkcjonalności na naszej stronie, firmy te odbiją sobie z nawiązką początkowy niski koszt takiej witryny. Jest to sposób na

związanie na stałe klienta z firmą, ponieważ uzależniają go od siebie, a inne firmy zwyczajnie nie będą umiały obsługiwać strony na autorskim CMS-ie lub zażyczą sobie za to niemałe pieniądze. Lepiej, zatem wybierzmy firmę, która buduje strony w oparciu o istniejące CMS-y, z których najpopularniejszy jest oczywiście Wordpress. Fakt, że największe marki światowe korzystają z WordPressa, świadczy sam za siebie. Dodatkowo sposób obsługi WordPressa jest stosunkowo prosty, dlatego chcąc samodzielnie zaktualizować treść lub grafiki, nie będziemy na całkowitej łasce firmy, która wykonała nam stronę.

Ukryte dopłaty

Oferta tanich stron internetowych często opiera się na zbudowaniu samej strony internetowej, dlatego też kwota ta początkowo jest niska. Jednakże potem okazuje się, że każda dodatkowa praca wykonana nad stroną, generuje takie koszty, iż w rezultacie przekraczają one kilkakrotnie pierwotną cenę. Zanim podpiszemy umowę, upewnijmy się, że zawiera ona naukę obsługi CMS-u, podpięcie kont e-mail czy choćby zabezpieczenie strony przed włamaniami i wirusami. Samo dodanie nowych funkcjonalności również może nas słono kosztować, gdy już posiadamy stronę internetową niż w momencie, gdy zapłacilibyśmy za nią więcej na samym początku.